

ANONİM ŞİRKETLERDE SANAL (VİRTÜEL) GENEL KURUL

DİE VIRTUELLE HAUPTVERSAMMLUNG IN AKTIENGESELLSCHAFTEN

Necat AZARKAN*

Özet: Teknolojik gelişmelere paralel olarak son yıllarda Avrupa Birliği'nin değişik organlarında internetin genel kurul toplantılarının yapılmasında kullanılmasının mümkün hale getirilmesi üzerinde durulmuştur. Avrupa ülkelerindeki yoğun hukuki tartışmalara karşın Türk hukuk öğretisinde anonim şirket genel kurul toplantılarının kısmen veya tamamen internet ortamında yapılması konusunun yeterince tartışıldığı söylenemez. Bu çalışmamızda gerek ülkemizde gerekse yabancı ülkelerde öngörülen düzenlemeler ışığında genel kurul toplantılarının tamamen elektronik ortamda yapılmasının hukuki mevzuat çerçevesinde mümkün olup olmadığı incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Anonim Şirket, Genel Kurul, Elektronik Ortam Araçları, Sanal Toplantı, İnternet.

---

* Dr. Öğr. Üyesi., Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Diyarbakır

Zusammenfassung: Parallel zu technologischen Fortschritten in den letzten Jahren wird in verschiedenen Organen der Europäischen Union darüber debatiert, weshalb der Zugang zur Benutzung des Internets in Hauptversammlungen allen Aktionären zu ermöglichen ist. Trotz heftiger rechtswissenschaftlichen Debatten in dieser Hinsicht in Europäischen Ländern kann nicht gesagt werden, dass man sich in türkischen rechtswissenschaftlichen Lehre mit dem Thema genügend auseinandergesetzt hat. In dieser Arbeit wird versucht, in Hinblick auf die Regelungen in der Türkei und fremden Ländern zu klären, ob die Einberufung einer virtuellen Hauptversammlung im Rahmen der gesetzlichen Regelungen möglich ist.

Schlüsselwörter: Aktiengesellschaft, Hauptversammlung, elektronischer Hilfsmittel, Virtuelle Versammlung, Internet.

GİRİŞ

Günlük hayata dair en basit ihtiyaçların bile elektronik ortamlarda gerçekleşmesine olanak tanıyan teknoloji çağı, iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmelere paralel olarak hızlı karar alma mekanizmalarının geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, toplumsal yaşamı düzenleyen kurallar bütünü olarak nitelendirdiğimiz hukukun, teknolojik gelişmelere kayıtsız kalamayan toplumsal yaşama ayak uydurma ihtiyacı nedeniyle reformize edilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir. Zira, anonim şirketlerin hızlı karar alma ve sonuca gitme zorunluluğu ile karşı karşıya bulunması, uygulamada pay sahiplerinin genel kurula katılım oranının düşük olması ve bu durumun anonim şirketlerin en önemli sorunlarından biri olan “güç boşluğu” sorununa yol açması, pay sahiplerinin genel kurula katılımlarının kolaylaştırılması ihtiyacını da ortaya çıkarmıştır¹. Bu sebeple ülkemizde ve Avrupa Birliği'ne üye devletlerde, internetin gelişme hızı göz önüne alınarak, pay sahiplerinin internet aracılığıyla bilgilendirilmesi ve internetin anonim şirket genel kurul toplantılarının yapılmasında daha sık kullanılmasının mümkün hale getirilmesi üzerinde durulmuş ve genel kurula elektronik ortamda katılıma olanak sağlanmıştır².

---

¹ ÖZER, Işık, **Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara, 2006, s. 9.

² NOACK, Ulrich, *Hauptversammlung der Aktiengesellschaft und moderne Kommunikationstechnik - aktuelle Bestandsaufnahme und Ausblick*, **Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht (NZG)**, Verlag Vahlen, München, 2003, s. 241.

I. ANONİM ŞİRKET GENEL KURULU

A. Organ Olarak Genel Kurul

Anonim şirketlerde genel kurul, pay sahiplerinin veya temsilcilerinin usulüne uygun çağrı üzerine³ belirli bir gündemi görüşmek ve karara bağlamak için belli bir yerde ve belirli bir zamanda bir araya gelmesinden oluşan, şirketin karar ve irade organıdır⁴. Şirket tüzel kişiliğinden ayrı bir tüzel kişiliği bulunmayan genel kurulun en önemli işlevlerinden birisi, hissedarlar arasındaki iletişimi geliştirmek ve şirketi ilgilendiren kararların çıkmasını sağlamaktır⁵. Bu işlevin yerine getirilebilmesinin bir gereği olarak tüm pay sahipleri genel kurulun doğal üyesi durumundadır. Devredilemez yetkilere⁶ sahip olan genel kurul, kural olarak bir „kurul organ“ niteliğinde olup⁷, bu kurulda alınan kararlar toplantıda hazır bulunmayan veya olumsuz oy veren pay sahipleri hakkında da geçerlidir (TTK m. 423). Pay sahipleri; yönetim kurulu üyelerinin seçimi, esas sözleşmenin değiştirilmesi, hesapların tasdik ve kazancın dağıtılması gibi şirket işlerine ilişkin haklarını, genel kurul toplantılarında kullanırlar (TTK m. 408).

---

³ TTK m. 416 hükmünde düzenlenen çağrı merasimine uyulmaksızın yapılabilen “çağrısız genel kurul”un da yapılabilmesi mümkündür.

⁴ HIRSCH, Ernst E., **Ticaret Hukuku Dersleri**, İstanbul, 1948, s. 212; ANSAY, Tuğrul, **Anonim Şirketler Hukuku Dersleri**, Ankara, 1973, s. 157; DOMANIÇ Hayri, **Anonim Şirketler**, İstanbul, 1978, s. 570; ÇEVİK, Orhan Nuri, **Anonim Şirketler**, Ankara, 1979, s. 750; BAHTİYAR, Mehmet, **Ortaklıklar Hukuku**, 12. Bası, İstanbul, 2017, s. 147; PULAŞLI Hasan, **Şirketler Hukuku - Genel Esaslar**, 5. Baskı, Ankara, 2017, s. 350.

⁵ KAYA, Mustafa İsmail, **Anonim ortaklıkların Genel Kurul Toplantılarının İnternet Aracılığıyla Yapılması**, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (AÜHFD)**, C. 52, S. 4, Ankara, 2003, s. 211.

⁶ Genel Kurulun devredilemez yetkileri esas itibarıyla 6012 sayılı TTK'nun 408. Maddesinin ikinci fıkrasında düzenlenmiştir. Söz konusu düzenlemeye göre çeşitli hükümlerde öngörülmüş bulunan devredilemez görevler ve yetkiler saklı kalmak üzere, genel kurula ait aşağıdaki görevler ve yetkiler devredilemez: a) Esas sözleşmenin değiştirilmesi. b) Yönetim Kurulu üyelerinin seçimi, süreleri, ücretleri ile huzur hakkı, ikramiye ve prim gibi haklarının belirlenmesi, ibraları hakkında karar verilmesi ve görevden alınmaları. c) (Değişik: 26/6/2012-6335/22 md.) Kanunda öngörülen istisnalar dışında denetçinin seçimi ile görevden alınması. d) Finansal tablolara, yönetim kurulunun yıllık raporuna, yıllık kâr üzerinde tasarrufa, kâr payları ile kazanç paylarının belirlenmesine, yedek akçenin sermayeye veya dağıtılacak kâra katılması dâhil, kullanılmasına dair kararların alınması. e) Kanunda öngörülen istisnalar dışında şirketin feshi. f) Önemli miktarda şirket varlığının toptan satışı.

⁷ Genel kurulun kural olarak bir “kurul organ” olduğunun kabulüyle birlikte, TTK'nun 408. maddesinin 3. fıkrasındaki düzenleme ile bu kurala bir istisna getirildiği anlaşılmaktadır. Söz konusu hükmün ilk cümlesinde “*tek ortaklı anonim şirketlerde bu pay sahibi genel kurulun tüm yetkilerine sahiptir*” denilmek suretiyle genel kurulun istisnai olarak “fert organ” şeklinde faaliyet gösterebileceği belirtilmektedir.

Genel kurul, şirketin iradesini açıklayan bir organ olduğu için kararlarının kanuna ve şirket esas sözleşmesine uygun olması gerekir. Aksi halde bunların iptali mahkemeden talep edilebilir (TTK m. 445)⁸.

B. Üst Organ Niteliği

Mehaz İsviçre Borçlar Kanununun (OR) 698. maddesinde, genel kurulun anonim şirketin en üst organı olduğunu açıkça düzenlendiği halde⁹, 6762 sayılı eski TTK'da olduğu gibi 6102 sayılı yeni TTK'da anonim şirketin organları arasında yer alan genel kurulun "üst organ" niteliğine sahip olup olmadığı hususunda herhangi bir düzenleme öngörmemiştir. Her ne kadar, Türk hukuk öğretisinde, yönetim kurulu üyeleri ile denetçilerin genel kurul tarafından seçilmesi ve azledilmesi, genel kurul kararlarının pay sahipleri ve şirket organlarını bağlayıcı olması noktasından yola çıkarak genel kurulun anonim şirketin üst organı olarak kabul edilmesi gerektiği yönünde görüşler ileri sürülmüşse de¹⁰, 6102 sayılı TTK'nun gerekçesinde, mehaz kanunun aksine, organlar arasında bir altlık-üstlük ilişkisinin olmadığı belirtilerek, işlevler ayrımının benimsendiği belirtilmektedir¹¹. Kanımızca, 6102 sayılı TTK'nun gerekçesinde açıkça işlevler ayrılığının benimsenmiş olması, genel kurulun bir üst organ olarak kabul edilmeyeceği sonucunu doğurmaktadır. Kanun koyucu her ne kadar yönetim kurulu ve denetçilerin seçimi ve azli konularında karar alma yetkisini genel kurula vermişse de, anonim şirketin üç organı da başlı başına birer varlıktırlar ve her organ, kanun koyucunun iradesi ile kendilerine özgü bazı yetkilerle donatılmıştır. Nitekim kanun koyucu da TTK m. 616'da genel kurulun, m. 625'te ise müdürlerin devredilemez ve vazgeçilmez yetkilerini açıkça

---

⁸ Hatta kanunun emredici hükümlerine aykırı kararların iptaline de gerek yoktur; bu kararlar hiçbir hüküm ifade etmezler. Bu gibi kararların mahkemeden sadece geçersizliğinin tespiti talep edilebilir, ayrıntılı bilgi için bkz. MOROĞLU, Erdoğan: **6102 Sayılı Türk Ticaret Kanununa Göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü**, 6. Baskı, İstanbul, 2012, s. 136 vd.

⁹ Buradaki üst organ kavramından anlaşılması gereken hiyerarşik anlamda bir üst organ olmayıp, kanunun bahsettiği yetkiler bakımından üst organ niteliğine haiz olduğudur, bkz. PULAŞLI, Hasan, **Şirketler Hukuku-Genel Esaslar**, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017, s. 1091.

¹⁰ Pulaşlı'ya göre altlık-üstlük ilişkisinin varlığı, bunun kanunda özel olarak yer alıp almadığına bakılarak değil, organların sahip olduğu yetkilere bakılarak değerlendirilmelidir. Bu açıdan bakıldığından genel kurul, şirketin diğer organlarını atayıp azledebileceğinden, üst organ olduğunun kanunda açıkça belirtilmesinin herhangi bir önemi kalmamaktadır. Bu sebeple genel kurulun bir üst organ olduğunun kabulü gerekmektedir, bkz. PULAŞLI, Hasan, **ibid**, s. 1091.

¹¹ 6102 Sayılı TTK Gerekçesi m.616, [http://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde %20 Gerek%C3%A7eleri.pdf](http://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7eleri.pdf) (erişim tarihi: 08.11.2018)

belirterek organlar arasındaki işlev ayrılığını ortaya koymuştur¹². Genel kurula münhasıran tanınan yetkiler göz önüne alındığında, bu organın şirketin yapısı, devamı ve faaliyet konusu gibi temel konularda karar alan bir organ olduğu anlaşılmaktadır¹³. Bu sebeple, genel kurulun bir üst organ olmadığı, her organın kanun koyucunun görüşü doğrultusunda kendi uzmanlık alanına giren yetkilerle donatıldığı ve organlar arasında işlevler ayrılığı ilkesinin egemen olduğunun kabulü gerekmektedir¹⁴.

C. Genel Kurulun Yetkileri

Anonim şirketlerde, şirketi idare ve temsil ile görevli ve bu konuda münhasır yetkilere sahip bir yönetim kurulu olduğundan, ayrıntılı olarak her konuda şirketin işlem yapabilmesi için bir genel kurul kararına ihtiyaç duyulmaz. Ancak anonim şirketin en önemli karar organı olması nedeniyle, şirketi ilgilendiren önemli konular ile pay sahiplerinin hakları ile ilgili hususlarda - demokratik sistemdeki güçler ayrılığı ilkesine benzer şekilde bazı sınırlar olmakla birlikte -, esas olarak karar verme yetkisinin genel kurulda olduğu kabul edilebilir¹⁵. Çoğu devredilemez nitelikteki yetkileri¹⁶ yanında, genel kurulun esas sözleşme ile de -yönetim kurulu ve denetçilerin yetkisine girmeyen- başka yetkilerle donatılması mümkün olduğundan bu yetkilerin, devredilemeyen,

---

¹² ALTAŞ, Soner, Yeni Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirket Yönetim Kuruluna Tanıdığı Devredilemez Görev ve Yetkiler, **Mali Çözüm Dergisi**, İstanbul, 2011, s. 130.

¹³ POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin, **Ortaklıklar Hukuku – II**, 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2017, s. 300.

¹⁴ TEKİN, Ufuk, **Limited Şirket Genel Kurulunun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Diyarbakır, 2013, s.6 vd.

¹⁵ YILDIZ, Şükrü, **TTK'ya Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1989, s. 11.

¹⁶ Anonim ortaklık ana sözleşmesinin değiştirilmesi, yönetim kurulu üyeleri ve denetçilerin seçilmeleri, azledilmeleri (TTK m. 312, 369/4), ibra edilmeleri (TTK. m. 441, 442) bilanço, kar ve zarar hesabının onanması, kar dağıtımı ve teklifinin kabulü, veya reddi (TTK. m. 369) yönetim kurulu üyelerine ortaklığın konusuna giren işlerle uğraşması (TTK. m. 335) ve ortaklıkla işlem yapması için izin verilmesi (TTK. m. 334) yetkileri genel kurulun devredilmez yetkileri arasındadır. Bu yetkiler ana sözleşmeyle bile bir başka organa devredilemez. Ortaklık sermayesinin üçte ikisinin karşılıksız kalması halinde bu sermayenin tamamlanmasına veya üçte biri ile yetinmeye (TTK. m. 324), ortaklığın feshine, tasfiye halinde aktiflerin toptan satılmasına karar vermek (TTK. m. 443/2) yeni bir anonim ortaklığın kurulması şeklinde ortaklıkların birleşmesi halinde (TTK. m. 452) birleşen ortaklıkların genel kurullarının tasdik yetkisi, ortaklığın bir kamu tüzel kişisi tarafından devralınması halinde tasfiyenin yapılmamasına karar verme (TTK. m. 454/1), ortaklık müstahdem ve işçileri için yardım sandıkları ve diğer yardım kazancından akçe ayrılmasına izin verilmesi de devredilmez yetkiler arasındadır.

devredilebilen ve esas sözleşme ile verilen yetkiler olmak üzere üç başlık altında toplandığı görülmektedir. Anonim şirket genel kuruluna özgü devredilmez yetkiler, limited şirket ortaklar kurulu için olduğu gibi, yasada ayrıca bir özel hükümle düzenlenmiş değildir (TTK m.539). TTK'nun farklı hükümlerinde gösterilen anonim şirket genel kuruluna özgü yetkilerin belirlenmesinde temel ölçütler, genel kurulunun iç organ olma niteliği ve konunun organların oy ve kararını gereksindirmesi olmalıdır. Anonim şirkette genel kurulun yetkileri, şirketin konusu, diğer organların münhasır yetkisine giren yetkiler, üçüncü kişilerin hakları, pay sahiplerinin müktesep ve vazgeçilmez nitelikteki hakları ve imtiyazlı pay sahiplerinin imtiyazlı olan haklarıyla sınırlıdır¹⁷.

II. GENEL KURULUN ELEKTRONİK ORTAMDA TOPLANMASI

A. Elektronik Ortam Kavramı

Elektronik ortam (cyberspace), bilgisayarların ve onu kullanan insanların, herhangi bir fiziksel yakınlık ve temas bulunmaksızın, internet ve benzeri ağlar içerisinde iletişim kurabildikleri, bilgi alışverişinde bulunabildikleri dijital bir ortam şeklinde tanımlanabilir¹⁸. Bununla birlikte göre, geniş anlamda sadece kapalı ya da açık bilgisayar ağlarını değil, iradelerin sayısallaştırılarak veriler haline dönüştürülmesiyle transferinin sağlandığı telefon, fax, elektronik fon transferi, elektronik veri değişimi gibi olguları da ifade eden elektronik ortam kavramı¹⁹, çoğu kez “internet ortamı” kavramı ile eş anlamlı olarak kullanılmaktadır²⁰. Oysa internet ortamı, elektronik ortamlardan

---

¹⁷ İLHAN, Yiğit, **Anonim Ortaklık Genel Kurulun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar**, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İÜSBE, İstanbul, 2004, s. 4.

¹⁸ ÖZER, Işık, Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım, **BATİDER**, C. 25, S. 4, Ankara, 2009, s. 1, Dn. 2, (Anılış: “**Katılım**”)

¹⁹ Bu konuda bkz. SEMERCİ, Murat, **Elektronik Ticaretin İşleyişi, Denetimi ve Muhasebeleştirilmesi**, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kahramanmaraş, 2007, s. 11.

²⁰ Anonim şirketin genel kurulunun elektronik ortamda toplanmasına ilişkin hükümler değerlendirildiğinde, kanun koyucunun “elektronik ortam” kavramına yaklaşımının benzer bir şekilde oldukça dar olduğu görülmektedir. Zira TTK'nun 1527. maddesinin 2. fıkrasında kolektif, komandit, limited ve sermayesi paylara bölünmüş şirketlere genel kurul toplantılarını elektronik ortamda yapma imkânı tanınmış, ancak aynı hükmün 3. fıkrasında ise bu imkânın kullanılabilmesi için şirkete internet sitesi kullanma zorunluluğu getirilmiştir. Söz konusu düzenleme dikkate alındığında kanun koyucunun “elektronik ortam” kavramı ile kastettiğinin “internet ortamı” olduğu açıktır.

sadece bir tanesi olup, haberleşme ile kişisel veya kurumsal bilgisayar sistemleri dışında kalan, kamuya açık, internet bağlantısı aracılığı ile erişilebilen bütün alanları ifade etmektedir²¹. İnternet ortamı herkese açık iken, internet ortamının dışında kalan haberleşme ile kişisel veya kurumsal bilgisayar sistemlerini de kapsayan elektronik ortam, herkese açık olmayabilir.

B. Genel Kurul Toplantılarının Elektronik Ortamda Yapılmasının Avantajları

Anonim şirket genel kurullarında, başta internet olmak üzere günümüzde dünyanın hemen her yerinde potansiyel olarak kullanılabilir durumda olan elektronik ortam vasıtalarından yararlanılarak yapılması ile amaçlanan, öncelikli olarak, pay sahiplerinin toplantıya katılmak için yapacakları yol, konaklama vb. masraflar ve ayırmak zorunda kalacakları zaman veyahut genel kurul toplantı çağrısından bihaber olmaları sebebiyle genel kurul toplantılarına katılamamalarının önüne geçmektir²². Anonim şirket genel kurul toplantılarına katılımın düşük olması, genel kurulun basit nisapla bile toplanamamasına veya toplansa bile becerikli bir azlığın ve anonim şirket dışındaki bir gücün (örneğin, bir kısım pay senetleri kendisine tevdi edilmiş bir bankanın) hâkimiyetine girebilmesine yol açmaktadır²³. Doktrinde “güç boşluğu”²⁴ olarak nitelendirilen bu durumun önüne geçilebilmesi ancak pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına etkin katılımı mümkündür. Pay sahiplerinin genel kuruluna etkin katılımı ile pay sahipleri arasındaki iletişim artacak, yıllık faaliyet raporları ve toplantı tutanaklarını incelemek suretiyle pay sahiplerinin şirketin gidişatı hakkında bilgi sahibi olabilmesi sağlanmış olacaktır²⁵. Pay sahiplerinin dünyanın neresinde olurlarsa olsunlar, elektronik ortamda genel kurul toplantılarına katılmalarına, şirket faaliyetleri hakkında bilgi sahibi olmalarına, görüş açıklamalarına, eleştiride bulunmalarına ve oy kullanmalarına imkân

---

²¹ OĞUZ, Habip, **İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlâli ve Korunması**, 2. Baskı, Ankara, 2012, s. 45

²² BİLGE, Mehmet Emin, **Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Temsilci Aracılığıyla Oy Vermede İnternet Kullanımı**, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi (AÜHFD), C. 7, S. 1-2, Erzincan, 2003, s. 341.

²³ ÖZER, Işık, “**Katılım**”, s. 22.

²⁴ Güç boşluğu kavramı hakkında tartışmalar ve ayrıntılı bilgi için bkz. PASLI, Ali: **Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi**, Corporate Governance, İstanbul, 2005, s. 34 vd.

²⁵ ISENMANN, Ralf / LENZ, Christian, Customized Corporate Environmental Reporting By Internet-Based Push and Pull Technologies, Eco-Management And Auditing - **The Journal of Corporate Environmental Management**, Vol. 8, Issue 2, 2001, s. 101

sağlanması, pay sahipleri demokrasisinin²⁶ tesis edilmesine yardımcı olacak ve pay sahiplerinin iradesinin genel kurula yansımalarını azami ölçüde sağlayacaktır.

C. Genel Kurul Toplantılarının Elektronik Ortamda Yapılmasının Dezavantajları

Genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılmasının özellikle pay sahiplerine sağladığı avantajların yanında gerek pay sahipleri gerek şirket açısından bazı dezavantajlarının bulunduğu da belirtilmesi gerekir. Zira her ne kadar anonim şirket genel kurul toplantılarının elektronik ortamda yapılması ile öncelikli olarak amaçlanan, pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına etkin katılmalarını sağlamak suretiyle, doktrinde “güç boşluğu” olarak nitelendirilen sorunun önüne geçilmesiyse de, arzu edilen yüksek katılım, elektronik ortamda yapılacak genel kurul toplantılarında bir dezavantaj halini alabilir. Şöyle ki, pay sahiplerinin şirketin karar alma mekanizmasına görüş ve eleştirilerini beyan etmek ve oy kullanmak suretiyle etkin katılımının ölçülülük sınırlarını aşmaları halinde, genel kurul toplantılarının saatlerce sürmesi ve pay sahiplerinin birbirlerinin görüş ve eleştirilerini takip edememesi gibi bir sonucun doğması kaçınılmaz olacaktır²⁷.

Pay sahiplerinin yatırımları üzerinde doğrudan doğruya etkisi olan genel kurula katılma ve oy kullanma hakkı gibi hakların bilgisayar ve teknik aksamı üzerinden internet ağı vasıtasıyla kullanılması, katılımın güvenliği hususunda bazı soru işaretlerini beraberinde getirecektir²⁸. Zira elektronik ortamda işlem yapan kişilerin kimliklerinin tam olarak belirlenebildiği, pay sahibi olmayanların sisteme girmelerinin ve genel kurula katılmalarının güvenli şekilde engellendiği bir alt yapı oluşturulmadan elektronik ortamda yapılacak bir genel

---

²⁶ Pay sahipleri demokrasisi hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. FAIRFAX, Lisa, The Future of Shareholder Democracy, **Indiana Law Journal**, Vol. 84, 2009, s. 1260-1308.

²⁷ KOBLER, George, **Shareholder Voting Over The Internet: A Proposal for Increasing Shareholder Participation in Corporate Governance**, Alabama Law Review, Vol. 49, Issue 2, Alabama, 1998, s. 687.

²⁸ TEKİN, Ufuk, **Limited Şirket Genel Kurulunun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Diyarbakır, 2013, s. 16.

kurul, genel kurul toplantısına şirket ile ilgisi olmayan kişilerin katılması ve şirket politikalarına ilişkin alınacak kararlar üzerinde etkili olmaları tehlikesini doğurabilecektir²⁹.

İnternet kullanımının ülkemizde ve dünyada özellikle son on yılda hız kazandığı göz önüne getirildiğinde, anonim şirket genel kurul toplantılarının elektronik ortama yapılmasının beraberinde getireceği bir diğer sorun da, veri fazlalığı veyahut internet ağ bağlantısının kesilmesi gibi bazı teknik sorunların ortaya çıkabilme ihtimalinin son derece yüksek olmasıdır. Bu tür teknik sorunların ortaya çıkması durumunda, veri akışı sağlıklı veya bazen hiç mümkün olmayacağından, pay sahipleri açısından gerek görüş ve eleştirilerini bildirme gerekse oy kullanarak verecekleri kararların kendileri veya şirket açısından hatalı olabilmeleri sonucunu doğuracaktır³⁰.

D. Elektronik Genel Kurulun Türleri

Elektronik ortamda genel kurul toplantısı iki şekilde gerçekleştirilebilir. Birincisi, pay sahiplerinin fiilen belirli bir yerde toplanarak hazır buldukları genel kurula, elektronik ortamda “çevrim içi (online)” katılımın mümkün kılındığı “çevrim içi (online) katılımlı genel kuruldur³¹. İkincisi ise, pay sahiplerinin belirli bir yer ve zamanda toplanmaksızın tamamen elektronik ortamda bir araya gelerek toplantı yaptıkları “sanal-virtüel” genel kuruldur.

1. Çevrim İçi (Online) Katılımlı Genel Kurul

Çevrim içi katılımlı genel kurul toplantılarında, genel kurul toplantısında hazır bulunmak zorunda olan kişiler ile toplantıya fiziken bizzat yahut temsilcileri aracılığıyla geleneksel anlamda genel kurul toplantısı kavramına uygun olarak belirli bir yerde toplanan pay sahiplerinin varlığı söz konusudur. Bunun yanında, bu tür genel kurul toplantılarında ayrıca, arzu eden diğer pay sahiplerinin fiziksel genel kurul toplantısına internet

---

²⁹ KAYA, Mustafa İsmail, **Op.cit.**, s. 219.

³⁰ BİLGE, Mehmet Emin, **Pay Sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı**, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’e Armağan, C. 1, İstanbul, 2003, s. 224, (Anılış: “**Katılım**”); KAYIHAN, Şaban, **op. cit.**, s. 621. Doktrinde “online katılımlı GK” şeklinde kullanılmış olmasına rağmen TTK’nun da bu GK türünü adlandırmak için herhangi bir kavram kullanılmamıştır.

³¹ EKİN, Ufuk, **Op. cit.**, s. 16.

aracılığıyla çevrim içi katılmaları da mümkün olduğundan bu tür toplantılar kombine model veyahut internet destekli genel kurul toplantıları denilmektedir³². Bu durumda ortaya çıkan sorun ise, genel kurul toplantılarının kamuya açık olmaması ilkesinin korunmasıdır³³. Zira genel kurul toplantılarının sadece genel kurul toplantısına katılma hakkı sahibi olduklarını giriş kartları ile ispat edebilen pay sahiplerine veya pay sahiplerinin temsilcilerine açık tutulması gerekmektedir³⁴. Oysaki fiziksel katılımlı bir genel kurul toplantısına internet üzerinden katılımın gerçekleşmesi hali, bu toplantıları kamuya açık hale getirecektir. Bu durumun önüne geçebilmek ve toplantının internette yayımının sadece pay sahiplerine hasredilmesi için yayım şifrelenmeli, böylece pay sahibi olmayan kişilerin elektronik ortamda genel kurula katılmaları engellenmelidir³⁵. Dikkat edilmesi gereken bir başka hususta, çevrim içi katılımlı bir genel kurulda, toplantıda hazır bulunan pay sahipleri ile çevrim içi katılımcılar arasında eşit işlem ilkesi gereği herhangi bir ayırım yaratılmamasıdır. Zira pay sahipliği hakları açısından, bir pay sahibi diğerinden daha avantajlı bir konuma getirilemez³⁶. Bu nedenle genel kurul toplantısına fiziksel olarak katılan pay sahipleri, toplantıda hangi haklardan yararlanabilecekse, çevrim içi olarak toplantıya katılan pay sahiplerine de aynı haklar sunulmak zorundadır. Bu da, çevrim içi katılımlı genel kurulda çok geniş teknik imkânlardan yararlanılmasını gerektirir.

2. Sanal (Virtüel) Genel Kurul

Sanal (virtüel) genel kurulda toplantı, tamamen elektronik ortamda gerçekleşmekte olup, yalnızca toplantıya katılmak zorunda olan kişiler bir araya gelir; pay sahipleri ise bu kişilerin bir araya geldikleri yere çağrılmaz³⁷. Başka bir ifadeyle sanal genel kurul, ortakların belirli bir zamanda ve yerde fiziksel olarak bir araya gelmeleriyle gerçekleşen klasik anlamda genel kurul toplantılarından farklı olarak, genel kurula katılanların fiziksel bir mekânda toplanmadan yalnızca elektronik ortamda bir araya geldiği, toplantı öncesinde incelemeye açılması

---

³² BİLGE, Mehmet Emin, “**Katılım**”, s. 226.

³³ BİLGE, Mehmet Emin, “**Katılım**”, s. 226.

³⁴ BİLGİLİ, Fatih, **Op. cit.**, s. 575.

³⁵ BİLGİLİ, Fatih, **Op. cit.**, s. 575.

³⁶ BİLGE, Mehmet Emin, “**Katılım**”, s. 235.

³⁷ ZETZSCHE, Dirk, **Die virtuelle Hauptversammlung**, Verlag, C.H. Beck, Berlin, 2002, s. 6.

gereken belgelerin elektronik ortamda incelemeye sunulduğu ve toplantının yönetiminin de bu sistem üzerinden elektronik ortamda gerçekleştiği toplantıdır³⁸. Pay sahipleri, fiziksel bir toplantının varlığı aranmadan tamamen elektronik ortamda bir araya gelerek müzakerelere katılır, görüşünü açıklar, soru sorar, muhalefet şerhi verir ve oy kullanır. Sanal genel kurulda yalnızca pay sahipleri değil yönetim kurulu üyeleri, denetçi gibi toplantıya katılımı zorunlu olan kimseler de toplantıya elektronik ortamda katılarak görevlerini bu şekilde yerine getirirler³⁹.

III. YABANCI HUKUK SİSTEMLERİNDE VE ÜLKEMİZDEKİ DURUM

Pay sahiplerinin GK toplantılarına çağrılmaları ve katılmalarında, toplantıda görüş açıklama ve oy haklarını kullanmalarında internetten yararlanılması yönündeki çalışmalar, başta Almanya olmak üzere iletişim teknolojisinin geliştiği hızla geliştiği bazı Avrupa ülkelerinde 2000 yılından itibaren hız kazanmıştır. Bu bağlamda Avrupa Birliği, genel kurulların karşı karşıya kaldığı en önemli sorun olarak kabul ettiği “güç boşluğu” problemini çözmek için genel kurulun elektronik ortama taşınması ve oyların elektronik ortamda kullanılması gerektiğini ilişkin olarak 04.11.2002’de “Şirketler Hukuku Alanında Yüksek Düzeyli Uzmanlar Grubunun Avrupa’da Modern Şirketler Hukukuna İlişkin Çerçeve Şartlarına Dair Rapor” u yayımlamıştır⁴⁰. Avrupa Komisyonu öncülüğünde Avrupa’nın önde gelen ticaret hukuku profesörlerinden oluşan bir grup tarafından hazırlanan bu rapor⁴¹, Avrupa Birliği’ne üye ülkeler için yalnızca yol gösterici bir nitelik taşıyor olmasına rağmen üye ülkelerin pek çoğu raporda yer alan tavsiyeler ışığında mevcut hukuk sistemlerinde değişiklik yapma yoluna gitmişlerdir. Çalışmamızın bu

---

³⁸ BİLGE, Mehmet Emin, “Katılım”, s. 225; YAYLA, Ümit, **Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Sermaye Piyasası Kanunu Uyarınca Anonim Ortaklık Genel Kurulları, Elektronik Genel Kurullar**, XII LevhaYayıncılık, İstanbul, 2013, s. (Genel Kurul).

³⁹ KAYIHAN, Şaban, **Op. cit.**, s. 607

⁴⁰ Final Report of The High Level Group of Company Law Experts on a Modern Regulatory Framework for Company Law in Europe (Final Report), Brussels, 04.11.2002, raporunun İngilizce tam metni için bkz. http://www.ecgi.org/publications/documents/report_en.pdf (erişim tarihi: 05.11.2018).

⁴¹ Rapora göre, kamuyu aydınlatma ilkesinin kapsamı içinde HAAŞ, şirketle ilgili, devamlı olarak güncellenen bilgileri içeren bir internet sitesi açmalıdırlar. Bu internet sitesinde GK’da bulundurulması gereken belgelerin yayımlanması ve GK’a elektronik ortamda katılım ve oy kullanılması ile ilgili olarak, pay sahiplerinin, elektronik ortamda soru yöneltme, görüş açıklama ve oy kullanma haklarını nasıl kullanacaklarının açıklanması gerekir, Final Report, http://www.ecgi.org/publications/documents/report_en.pdf (erişim tarihi: 05.11.2018), s. 38-39.

bölümünde 6102 sayılı TTK'nun hazırlanması sırasında konuyla ilgili hukuki düzenlemelerinden yararlanılan Almanya ve İsviçre hukuk sistemlerindeki gelişmelere değinilecek ve ülkemizdeki mevcut hukuki durum değerlendirilecektir.

A. Almanya

Modern iletişim teknolojisinin anonim şirketlerin genel kurullarında kullanılması ve bunun için hukuki zeminin oluşturulmasının gerekli olduğuna ilişkin olarak özellikle 1990'lı yılların ikinci yarısından itibaren Alman hukuk ve ekonomi çevrelerinden yükselen talepleri göz önüne alan Alman kanun koyucusu, 25.01.2001'de yürürlüğe giren “Nama Yazılı Hisse Senetleri ve Oy Hakkının Kullanımının Kolaylaştırılmasına Dair Kanun (NaStraG)”⁴² ile genel kurul toplantılarında yeni iletişim teknolojilerinden yararlanma yolunu açmıştır. Her ne kadar beklentileri tam olarak karşılamasa da, Alman hukuk öğretisinde reform düzeyinde yenilikler getirdiği genel kabul gören ve 1965 tarihli Alman “Anonim Paylı Ortaklıklar (AktG)”⁴³ modern iletişim teknolojisine açan ilk önemli yasa olarak tanımlanan⁴⁴ NaStraG ile genel kurulda internetin kullanılması imkânlarını genişletmek maksadıyla Alman Paylı Ortaklıklar Kanunu'nun (AktG) pek çok maddesinde değişiklik yapılmıştır. Söz konusu değişiklikler ile internetin kullanılarak genel kurulda oy hakkının temsilci aracılığıyla kullanılmasının sağlanması ve temsil yetkisi verilen kişiye internet aracılığıyla talimat verilmesi mümkün hale getirilmiş ve daha önce ortaklık

---

⁴² “Gesetz zur Namensaktie und zur Erleichterung der Stimmrechtsausübung”, 18.01.2001 tarihli Bundesgesetzblatt (BGBl), Kanunun Almanca tam metni için bkz. <https://beck-online.beck.de/?vpath=bibdata%2Fges%2FNaStraG%2Fcont%2FNaStraG%2Ehtm> (erişim tarihi: 05.11.2018).

⁴³ “Aktiengesetz”, 06.09.1965 tarihli BGBl, Kanunun Almanca tam metni için bkz. <https://www.gesetze-im-internet.de/aktg/> (erişim tarihi: 05.11.2018).

⁴⁴ Bkz. NOACK, Ulrich, **Hauptversammlung der Aktiengesellschaft und moderne Kommunikationstechnik - aktuelle Bestandsaufnahme und Ausblick**, Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht (NZG), Verlag Vahlen, München, 2003, s. 241 vd.; SEIBERT, Ulrich, **Das „TransPuG” - Gesetz zur weiteren Reform des Aktien- und Bilanzrechts, zu Transparenz und Publizität (Transparenz- und Publizitätsgesetz) - Diskussion im Gesetzgebungsverfahren und endgültige Fassung**, Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht (NZG) Verlag Vahlen, München, 2002, s. 609.

ve pay sahipleri arasında yazılı olarak gerçekleştirilen iletişimin, e-mail gibi modern bilgisayar teknolojisinin kullanılarak yapılması gibi yenilikler sisteme girmiştir⁴⁵.

B. İsviçre

İsviçre hukukunda, anonim ortaklık genel kurullarının elektronik ortamda yapılmasına müsaade edilmemiştir (İsviçre Borçlar Kanunu m. 689/1). 2012 tarihinde İsviçre Federal meclisinde kabul edilen ancak henüz yürürlüğe girmeyen Borçlar Kanunu tasarısında anonim ortaklık genel kurullarında elektronik araçlardan faydalanabileceğine yer verilmiştir⁴⁶. Toplantı çağrısı, pay sahiplerinin tamamının onayı var ise elektronik ortamda yapılabilir. Toplantıya ilişkin belgeler, elektronik ortamda erişime açılır (m. 700). Bununla birlikte, pay sahipliği haklarının elektronik ortamda kullanılabilmesi için ortaklık ana sözleşmesinde bu yönde hükme yer verilmelidir (m. 701/a, 1. bend). Ayrıca toplantının naklen yayınlanması gerekir (m. 701-a, 2. bend). Toplantı, pay sahiplerinin tamamının kabul etmesi halinde ve toplantıda alınacak olan kararın herhangi bir resmi makam tarafından onaylanması gerekmiyorsa sanal ortamda da gerçekleşebilir (m. 701-b). Tasarıda öngörülen düzenlemede ayrıca ortaklığın yükümlülüklerine de yer verilmiştir. Buna göre yönetim kurulu, toplantıya katılanları tespit etmekle ve oylama sonuçlarının tahrif edilmesini önlemekle yükümlüdür. Ayrıca toplantının teknik nedenlerle, kanun ve ana sözleşmeye uygun şekilde gerçekleşmesi mümkün olmayacak ise genel kurulun tekrar yapılması gerekmektedir (m. 701-d). Teknik arıza öncesi müzakere edilerek karara bağlanmış olan konular tekrar karara bağlanmazlar.

---

45 Almanya’da bu konudaki diğer bir düzenleme, “Özel Hukuktaki Şekle Dair Hükümlerin Günümüz Hukuki İşlemlerine Uyarlanmasına Dair Kanun (FormanpassungsG)”dur, kanunun tam metni için bkz. “Gesetz zur Anpassung der Formvorschriften des Privatrechts und anderen Vorschriften an den modernen Rechtsgeschäftsverkehr”, 18.07.2001 tarihli BGBl, <https://beck-online.beck.de/?vpath=bibdata%2Fges%2FFormAnpG%2Fcont%2FFormAnpG%2Ehtm> (erişim tarihi: 05.11.2018). Bu düzenlemeyle, elektronik ortamda hazırlanan belgelerin diğer yazılı belgelerle olan eşdeğerliliği açıkça kabul edilmiş ve buna ilişkin olarak ilgili tüm kanunlarda yazılı şekil şartına dair değişiklikler getirilmiştir. Bu şekilde pay sahiplerinin, kendilerini GK’da temsil edecek olan kişilere elektronik araçlarla temsil yetkisi verebilmesi, şirket esas sözleşmesinde bu yönde herhangi bir hüküm bulunmasa bile mümkün hale gelmiştir.

46 Tasarının tam metni için bkz. <https://www.bj.admin.ch/dam/data/bj/wirtschaft/gesetzgebung/aktienrechtsrevision14/vorentw-d.pdf> (erişim tarihi 05.11.2018).

C. Ülkemizdeki Durum

6102 sayılı TTK'nun 1527. maddesinin 5. fıkrasında, anonim ortaklıkların genel kurullarına elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy vermenin, genel kurula fiziksel olarak katılma ve oy vermenin bütün hukuki sonuçlarını doğuracağı düzenlenmiştir⁴⁷. 1527. maddenin gerekçesinde de açıkça ifade edildiği üzere, düzenleme ile anonim ortaklık genel kurulunun elektronik iletişim araçları kullanılarak gerçekleştirilmesi mümkün hale gelmiştir⁴⁸. Zira her ne kadar, TTK'nun m. 407/1 hükmünde pay sahiplerinin şirket işlerine ilişkin haklarını GK'da kullanacakları açıkça düzenlenmiş ise de, kanuni istisnalar saklı tutmuştur. Dolayısıyla söz konusu düzenlemeler beraber ele alındığında, genel kurula katılmak zorunda olan kişiler ve toplantıya katılmak isteyen pay sahipleri veya temsilcilerinin belli bir zamanda ve yerde bir araya geldikleri geleneksel anlamda GK toplantısını ortadan kaldırılmadığı, bununla beraber, Türk hukukunda fiziksel genel kurula elektronik ortamda katılıma müsaade edildiği sonucuna varmak mümkündür. Bununla birlikte, sanal genel kurula cevaz verilip verilmediği sorusu öğretilerde yoğun olarak tartışılmaya devam etmektedir⁴⁹.

---

⁴⁷ Elektronik katılımlı genel kurula yer veren diğer bir kanun, 30.12.2012 tarihli ve 28513 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu'dur, RG, 30.12.2012, S.28513. Sermaye Piyasası Kanunu'nun, "Genel Kurul Toplantısına Katılım ve Oy Kullanma" kenar başlıklı 30. maddesinin 5. fıkrasında payları kayden izlenen anonim ortaklık genel kurullarına elektronik ortamda katılımın, Merkezi Kayıt Kuruluşu tarafından sağlanan elektronik ortam üzerinden gerçekleştirileceği öngörülmüştür.

⁴⁸ Türk Ticaret Kanunu, elektronik ortamda yapılacak olan genel kurul toplantılarına katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy kullanmaya ilişkin usulün Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanacak olan bir yönetmelik ile belirlenmesini öngörmektedir (TTK m. 1527/5, 2. cümle). Gümrük ve Ticaret Bakanlığı tarafından hazırlanan Anonim Şirketlerde Elektronik Ortamda Yapılacak Genel Kurullara İlişkin Yönetmelik (EGK Yönetmeliği), 28.08.2012 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanmıştır, RG, 28.08.2012, S. 28395. Yönetmelikte, elektronik katılımlı genel kurulun elektronik ortamda gerçekleşmesine ilişkin sisteme, sistemin sahip olması gereken temel özelliklere, pay sahibi ile ortaklıkların sahip oldukları haklara ve yerine getirilmesi gereken yükümlülüklerle yer verilmiştir. EGK Yönetmeliğinde, ilk olarak, genel kurul toplantılarında elektronik katılımı uygulamak zorunda olan ya da ihtiyari olarak bu yönteme başvuran ortaklıkların, ortaklık ana sözleşmesinde yer vermeleri gereken hüküm örneği düzenlenmiştir (EGK Yön. m. 5). Daha sonra elektronik ortamda gerçekleşecek genel kurula katılmak isteyen pay sahiplerinin toplantıya elektronik ortamda katılma bildirimini (EGK Yön. m. 6-7), genel kurulda kullanılan öneride bulunma, görüş açıklama ve oy kullanma gibi hakların elektronik ortamda nasıl kullanılabilmesine ilişkin esaslar belirlenmiştir (EGK Yön. m. 8-12). Son bölümde ise ortaklığın yükümlülüklerine (EGK Yön. m. 13), elektronik toplantı sistemdeki işlemlere (EGK Yön. m. 14), Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın düzenleme yetkisine (EGK Yön. m. 15) yer verilmiştir.

⁴⁹ Tartışmalar için bkz. BAHTİYAR, Mehmet, "6102 sayılı TTK ve İkincil Düzenlemelere Göre Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Olan Elektronik Genel Kurul Sistemi-I", Türk Ticaret Hukukun İlişkin İkincil Mevzuatın Değerlendirilmesi, Sempozyum, 15 Aralık 2013, Seçkin Yayınevi, İstanbul, 2013, s. 122 vd.

Bazı yazarlar TTK'nun pay sahiplerinin ortaklık işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanabileceklerine yer veren 407. maddesi hükmünden hareketle, pay sahipleri haricinde yönetim kurulu üyesi, denetçi, murahhas üyeler, Bakanlık temsilcisinin toplantıda hazır bulunması zorunluluğu olduğunu, bu zorunluluğun bu kimselerin toplantıya fiziksel olarak katılmasının gerekli kıldığından bahisle genel kurul toplantısının sanal olarak yapılmasının mümkün olmadığı görüşündedir⁵⁰. Aksi yönde olan bir başka görüşe göre ise, TTK'nun genel gerekçesi ve 1527. maddenin gerekçesi esas alındığında, sanal genel kurulun öngörülmediği düşünülebilirse de, TTK m. 1527'nin metninde elektronik ortam ibaresine yer verildiğini, bunun dışında herhangi bir sınırlama öngörülmediğini, hükümde bu yönde bir sınırlama olmamasının, sanal genel kurula müsaade edildiği şeklinde anlaşılması gerektiği düşüncesindedir⁵¹. Bu görüşe göre, aksinin kabul edilmesi durumunda ortaklıkların, bu yönde ortaya çıkması muhtemel yeni ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için kanunun değiştirilmesi gerekecektir⁵². Sanal genel kurulun gerçekleşmesi için pay sahiplerinin güvenliğinin de sağlamış olması gerekeceğinden, toplantının sanal şekilde yapılıp yapılamayacağını bir düzenleme ile açık şekilde belirlenmesi, toplantının gerçekleşmesi için teknolojiye ne ölçüde faydalanılacağını sınırlarının da çizilmesi uygun olacaktır⁵³.

IV. SANAL (VİRTUEL) GENEL KURULUN GEÇERLİLİĞİ VE ORTAYA ÇIKARDIĞI SORUNLAR

Mevcut hukuki duruma rağmen, özellikle büyük şirketlerin gelişen iletişim teknolojisinin ve modern toplumsal yaşamın bir gereği olarak ve özellikle de pay sahiplerinin genel kurul toplantılarına katılımını ve katkılarını geliştirebilmelerine imkân tanımak amacıyla son yıllarda genel kurullarında interneti giderek daha çok kullandıkları görülmektedir. Günümüz teknolojik koşullarında her ne kadar gerekli kanunî düzenlemeler yapılarak

---

⁵⁰ ÖZER, Işık: Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım, **Bankacılık Ve Ticaret Enstitüsü Dergisi (BATİDER)**, C.: 25, S.: 4, Ankara, 2009, s. 635; ÖZDAL, Şule, **Anonim Ortaklıkta Elektronik Katımlı Genel Kurul**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2016, s. 16 vd.

⁵¹ ARI, Zekeriya, Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Elektronik Ortama İlişkin Hükümü (Tasarı, m.1527) ve Sanal Genel Kurul, **EÜHFD**, C. 13, S. 3-4, Erzincan, 2009, s. 196.

⁵² ARI, Zekeriya, **ibid.**, s. 196.

⁵³ ARI, Zekeriya, **ibid.**, s. 196.

sanal genel kurul toplantısı yapılmasının hukuken olanaklı hale getirilmesi mümkün olsa da, genel kurulun tamamen elektronik ortama taşınması, mevcut mevzuat açısından ve özellikle de belli bir bilgi birikimi isteyen gelişmiş iletişim araçlarını kullanamayan pay sahiplerinin, genel kurula katılma ve pay sahipliği haklarını kullanma olanaklarını kısıtlaması açısından bazı sorunları doğurabilecek niteliktedir. Çalışmamızın bu bölümünde söz konusu sorunlar irdelenemeye çalışılacaktır.

A. Mevzuata İlişkin Sorunlar

Bir anonim şirket genel kurul toplantısının tamamen sanal ortamda yapılabilmesi için ilk şart şirket ana sözleşmesinde genel kurulunun tamamen elektronik ortamda toplanmasına imkân veren bir hükmün varlığıdır. Ancak, şirket ana sözleşmesine bu yönde bir hüküm koymanın yürürlükteki mevzuat çerçevesinde mümkün olup olmadığı sorusunun cevabı verilirken, 6102 sayılı TTK'nun anonim şirketlerde sözleşme özgürlüğüne önemli bir sınır getiren 340. maddesinde öngörülen *“esas sözleşme, bu Kanunun anonim şirketlere ilişkin hükümlerinden ancak, Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir”* hükmü göz önüne alınması gerekir. TTK'nın 340. maddesinin gerekçesinde, *“Kanunda buna açıkça izin verilmişse sapabilir”* ifadesinin sadece hükmün lafzına bakılması gerektiği anlamına gelmediği, hükümdeki *“kanunda açıkça izin verilmişse”* ibaresi, maddenin lâfzından *“sapabilme”* imkânının açıkça anlaşılmadığı durumlarda, amaca uygun düşen, metodoloji öğretisine aykırı olmayan, tatmin edici gerekçelere dayanan, sonuçları adil olan ve menfaatler dengesini gözetten bir yorumla *“sapabilme”* nin haklılık kazandığı varsayımlarını da kapsadığı ifade edilmiştir⁵⁴. Kanunun ilgili maddeleri bu değerlendirmeler ışığında incelendiğinde, TTK'nun 1527. maddesinin 1. fıkrasında, yönetim kurulu ve müdürler toplantısının kısmen veya *“tamamen”* elektronik ortamda toplanabileceğine açık şekilde yer verildiği, buna karşılık anonim ortaklık genel kurul toplantısına sadece *“elektronik ortamda katılımdan”* bahsedildiği görülmektedir. Anonim ortaklıklar bakımından genel kurul toplantısına ilişkin olarak bu yönde bir hükme yer verilmemiş olması bir boşluk ya da ihmale değil, kanun koyucunun sanal genel kurula bilinçli şekilde cevaz vermediğine

---

⁵⁴ 6102 Sayılı TTK Gerekçesi m.340, <http://www.muğlabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7eleri.pdf> (erişim tarihi: 08.11.2018).

göstermektedir⁵⁵. Kanun koyucunun, sanal (virtüel) genel kurula ilişkin bu tercihi, TTK'nun 1527. maddesinin 5. fıkrasında ve ikincil mevzuatta da görülmektedir. 1527. maddenin 5. fıkrasının ilk cümlesinde, genel kurula elektronik ortamda katılma, öneride bulunma, görüş açıklama ve oy vermektan, hükmün devamında ise "... genel kurula elektronik ortamda katılmaya ve oy vermeye ilişkin esas sözleşme hükmün"den ve "... genel kurullara elektronik ortamda katılma ve oy kullanma sisteminin uygulanması"ndan bahsedilmek suretiyle genel kurulun elektronik ortamda düzenlenmesi ya da gerçekleşmesi değil, "genel kurula elektronik ortamda katılımın" esas alındığı görülmektedir.

B. Genel Kurula Katılım Açısından Ortaya Çıkabilecek Sorunlar

Sanal genel kurulun yapılması ile ilgili akla gelen önemli sorulardan birisi, internet kullanma imkânı olmayan ortakların genel kurula katılma haklarının ihlal edilip edilmediğidir⁵⁶. Genel kuruldaki müzakerelere katılma, görüş açıklama, eleştiride bulunma, oy kullanma, kararlara muhalefet etme, bilgi alma gibi hakları kapsayan üst bir kavram olan⁵⁷ ve vazgeçilmez ve bertaraf edilemez bir hak niteliği taşıyan⁵⁸ genel kurula katılım hakkı, esas olarak TTK'nun "*Pay sahipleri şirket işlerine ilişkin haklarını genel kurulda kullanırlar.*" hükmünü içeren 407. maddesinde düzenlenmiştir. Her ne kadar 407. maddenin 1. fıkrasının devamında "*kanuni istisnalar saklı*" tutulmuş ise de, hükmün gerekçesinde istisna olarak "online oy kullanma"dan bahsedilmiştir⁵⁹. Öte yandan, genel kurula katılma, pay sahipleri arasında eşit işlem ilkesinin mutlak anlamda uygulandığı bir hak niteliği

---

⁵⁵ ÖZDAL, Şule, **Anonim Ortaklıkta Elektronik Katılımlı Genel Kurul**, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul, 2016, s. 19; aksi yönde ARI, Zekeriya, Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Elektronik Ortama İlişkin Hükmü (Tasarı, m.1527) ve Sanal Genel Kurul, **EÜHFD**, C. 13, S. 3-4, Erzincan, 2009, s. 196.

⁵⁶ RIEGGER, Bodo/MUTTER, Stefan, Zum Einsatz neuer Kommunikationsmedien in Hauptversammlungen von Aktiengesellschaften, Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (ZIP), RWS Verlag, Köln, 1998, s. 637 vd.

⁵⁷ POROY, Reha/TEKİNALP, Ünal/ÇAMOĞLU, Ersin, **Ortaklıklar Hukuku – II**, 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2017, s. 544 vd.
⁵⁸ TEOMAN, Ömer, **Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması**, Otuz Yıl Ticaret Hukuku –Tüm Makalelerim–, C. I (1971- 1982), İstanbul, 2000, s. 457.

⁵⁹ 6102 Sayılı TTK Gerekçesi m.407, <http://www.muglabarosu.org.tr/Upload/files/pdf/TTK%20Madde%20Gerek%C3%A7eleri.pdf> (erişim tarihi: 08.11.2018).

taşıdığından, genel kurul toplantılarının tamamen sanal ortamda yapılması teknolojik ilerlemelerden, bilgisayar ve teçhizatlarından ve hatta internetten anlamayan pay sahiplerinin vazgeçilmez haklarını sınırlayacak ve eşit işlem ilkesine de aykırı olacaktır. Zira internet kullanım kabiliyeti, el kaldırma veyahut oy pusulasının oy sandığına atılması gibi doğal bir kabiliyet niteliğinde değildir ve pay sahiplerine de genel kurul sanal ortamda katılma ve oy kullanabilmek için kendilerini bu alanda geliştirmek gibi bir yükümlülükte yüklenemez⁶⁰. Bu anlamda, şirket sözleşmesine konulacak ve toplantıların tamamen sanal ortamda yapılmasına olanak sağlayacak bir hüküm butlan yaptırımıyla karşı karşıya kalacaktır.

C. Güvenlik Sorunu

Pay sahiplerinin yatırımları üzerinde doğrudan etkisi olan genel kurul toplantılarının sanal olarak yapılabilmesi için öncelikle internet üzerinden genel kurula katılacak şahısların kimliklerinin tam olarak belirlenebilmesi, toplantıya katılmaya yetkisi olmayanların sisteme girmelerinin engellenebilmesi ve bilgi akışının güvence altına alınabilmesi için gerekli olan altyapının oluşturulması zorunlu kılmaktadır. Her ne kadar oy kullanan kişinin gereekten oy kullanma hakkına sahip pay sahibi olduğunun belirlenmesi hususunda, pay sahiplerine kişiye özel PIN⁶¹ verilmek suretiyle veyahut çeşitli biyometrik emarelerle kimlik tespiti yapılması olanakları mevcut ise de, siber saldırılara açık internet ortamında PIN numarasının hukuka aykırı şekilde ele geçirilmesi suretiyle genel kurul katılma veya oy kullanma hakkına sahip olmayan kişilerin oy kullanabileceği endişesi her zaman baki olacaktır⁶².

---

⁶⁰ HANLOSER, Stefan. Proxy-Voting, Remote-Voting und Online-HV: § 134 III 3 AktG Nach Dem NaStraG, **Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht (NZG)**, Verlag Vahlen, München, 2001, s. 358.

⁶¹ PIN kelimesinin açılımı "Personal Identification Number" olup, Türkçe karşılığının kişisel tanımlama numarası olduğunu söylemek mümkündür.

⁶² TEKİN, Ufuk, **Limited Şirket Genel Kurulunun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması**, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Diyarbakır, 2013, s. 16.

V. SONUÇ

İletişim teknolojisindeki büyük bir hız kazan gelişmeler ve internetin toplumsal hayatımızın önemli bir parçası olması yerkürenin her tarafındaki insanların çok düşük bir masrafla ve çok zahmetsiz bir şekilde birbirleriyle iletişim kurabilmeleri olanağını sağlamıştır. Bu baş döndürücü gelişmeler internetin ve diğer modern iletişim araçlarının anonim şirketlerin genel kurullarının elektronik ortamda yapılması amacıyla da kullanılabilceği konusunu gündeme getirmiş ve kanun koyucu bunun sonucu olarak pay sahipliği haklarının kullanılmasını kolaylaştırmak suretiyle genel kurul toplantılarına katılımı artırma, güç boşluğunu önleme ve genel kurul toplantısının daha sağlıklı bir işleyişe kavuşmasını sağlama amacına yönelik olarak 6102 sayılı TTK'da anonim ortaklık genel kurul toplantılarının elektronik ortamda düzenlenmesine olanak tanımıştır. Ancak TTK'nun açıkça "online genel kurul" ifadesini kullandığı 1527. maddesinin gerekçesi başta olmak üzere ilgili tüm düzenlemelerinin lafzına ve ruhuna bakıldığında kanun koyucunun tercihinin, genel kurul toplantılarının tamamen elektronik ortamda yapılmasına olanak verilmesi değil, fiziksel genurula elektronik ortamda katılımın sağlanması olduğu anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

ALTAŞ, Soner, Yeni Türk Ticaret Kanununun Anonim Şirket Yönetim Kuruluna Tanıdığı Devredilemez Görev ve Yetkiler, Mali Çözüm Dergisi, İstanbul, 2011, s. 117-136.

ANSAY, Tuğrul: Anonim Şirketler Hukuku Dersleri, Ankara, 1973.

ARI, Zekeriya: Türk Ticaret Kanunu Tasarısının Elektronik Ortama İlişkin Hükmü (Tasarı, m.1527) ve Sanal Genel Kurul, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi dergisi (EÜHFD), Cilt: 13, Sayı: 3-4, Erzincan, 2009, s. 177-199.

BAHTİYAR, Mehmet, Ortaklıklar Hukuku, 12. Bası, Beta Basım A.Ş., İstanbul, 2017.

BAHTİYAR, Mehmet, “6102 sayılı TTK ve İkincil Düzenlemelere Göre Anonim Şirketlerin Genel Kurullarında Uygulanacak Olan Elektronik Genel Kurul Sistemi-I”, Türk Ticaret Hukukun İlişkin İkincil Mevzuatın Değerlendirilmesi, Sempozyum, 15 Aralık 2013, Seçkin Yayınevi, İstanbul, 2013, s. 113-132.

BİLGE, Mehmet Emin: Pay Sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı, Bilgi Toplumunda Hukuk, Ünal Tekinalp’e Armağan, Cilt 1, İstanbul, 2003, s. 219–235.

BİLGE, Mehmet Emin, Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Temsilci Aracılığıyla Oy Vermede İnternet Kullanımı, Atatürk Üniversitesi Erzincan Hukuk Fakültesi Dergisi (AÜHFD), Cilt: 7, Sayı: 1-2, Erzincan, 2003, s. 341-367.

BİLGİLİ, Fatih: İnternet ve Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantısı, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara, 2004, s. 565–586.

ÇEVİK, Orhan Nuri: Anonim Şirketler, Ankara, 1979.

DOMANIÇ Hayri: Anonim Şirketler, İstanbul 1978.

FAIRFAX, Lisa: The Future of Shareholder Democracy, Indiana Law Journal, Volume: 84, Indiana, 2009, s. 1260-1308.

HANLOSER, Stefan: Proxy-Voting, Remote-Voting und Online-HV: § 134 III 3 AktG Nach Dem NaStraG, Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht (NZG), Verlag Vahlen, München, 2001, s. 355-358.

HIRSCH, Ernst E.: Ticaret Hukuku Dersleri, İstanbul 1948.

İLHAN, Yiğit: Anonim Ortaklık Genel Kurulun İşleyişi ve Ortaya Çıkan Sorunlar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları, İstanbul, 2004.

ISENMANN, Ralf / **LENZ**, Christian: Customized Corporate Environmental Reporting ByInternet-Based Push and Pull Technologies, Eco-Management And Auditing - The Journal of Corporate Environmental Management, Volume 8, Issue 2, John Wiley & Sons, Ltd., New Jersey, 2001, s. 100-110.

KAYA, Mustafa İsmail: Anonim ortaklıkların Genel Kurul Toplantılarının İnternet Aracılığıyla Yapılması, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi (AÜHFD), Cilt: 52, Sayı: 4, Ankara, 2003, s. 211-229.

KAYIHAN, Şaban: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve İnternet, Prof. Dr. Necip Kocayusufpaşaoğlu İçin Armağan, Ankara 2004, s. 607-634.

KOBLER, George: Shareholder Voting Over The Internet: A Proposal for Increasing Shareholder Participation in Corporate Governance, Alabama Law Review, Volume: 49, Issue: 2, Alabama, 1998, s. 673-700.

NOACK, Ulrich: Hauptversammlung der Aktiengesellschaft und moderne Kommunikationstechnik - aktuelle Bestandsaufnahme und Ausblick, Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht (NZG), Verlag Vahlen, München, 2003, s. 241-249.

OĞUZ, Habip: İnternet Ortamında Kişilik Haklarının İhlali ve Korunması, Seçkin Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara, 2012.

ÖZER, Işık: Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul ve Genel Kurulun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Başkent Üniversitesi, Ankara, 2006

ÖZER, Işık: Türk Ticaret Kanunu Tasarısına Göre Anonim Şirket Genel Kuruluna Elektronik Ortamda Katılım, Bankacılık Ve Ticaret Enstitüsü Dergisi (BATİDER), Cilt: 25, Sayı: 4, Ankara, 2009.

PASLI, Ali: Anonim Ortaklık Kurumsal Yönetimi, Corporate Governance, Çağa Hukuk vakfı Yayınları, İstanbul, 2005.

POROY, Reha/**TEKİNALP**, Ünal/**ÇAMOĞLU**, Ersin: Ortaklıklar Hukuku – II, 13. Bası, Vedat Kitapçılık, İstanbul, 2017.

PULAŞLI Hasan: Şirketler Hukuku - Genel Esaslar, 5. Baskı, Adalet Yayınevi, Ankara, 2017.

RIEGGER, Bodo/**MUTTER**, Stefan, Zum Einsatz neuer Kommunikationsmedien in Hauptversammlungen von Aktiengesellschaften, Zeitschrift für Wirtschaftsrecht (ZIP), RWS Verlag, Köln, 1998, s. 637-640.

SEIBERT, Ulrich: Das „TransPuG“ - Gesetz zur weiteren Reform des Aktien- und Bilanzrechts, zu Transparenz und Publizität (Transparenz- und Publizitätsgesetz) - Diskussion im Gesetzgebungsverfahren und endgültige Fassung, Neue Zeitschrift für Gesellschaftsrecht (NZG) Verlag Vahlen, München, 2002, s. 608-614.

TEKİN, Ufuk: Limited Şirket Genel Kurulunun Elektronik Ortamda Toplanması ve Karar Alması, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi, Diyarbakır, 2013.

TEOMAN, Ömer: Anonim Ortaklık Genel Kurul Toplantılarında Pay Sahiplerinin Konuşma Süresinin Sınırlandırılması, Otuz Yıl Ticaret Hukuku –Tüm Makalelerim–, C. I (1971- 1982), İstanbul, 2000.

YILDIZ, Şükrü: TTK'ya Göre Anonim Şirketlerde Genel Kurul Kararlarının İptali, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul, 1989.

ZETZSCHE, Dirk: Die virtuelle Hauptversammlung, Verlag, C.H. Beck, Berlin, 2002